

Budapestre vonatkozó újságcik

Osztályozás

712.21

Szerző: *G. J.*Cím: *Jövőre banán terem a Romanelli uccában*Forrás: *Pesti Napló**Pp.*
(Hely)

1936, VIII. 23.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Hely: *Botanikus kert*Idő: *"1936"*

Személy

Helyszám

Jövőre banán terem a Romanelli uccában...

Séta a Fűvészkertben a Pál uccai fiúk harmincéves jubileumán

(Saját tudósítónktól.) A Fűvészkertet halhatatlanná a Pál uccai fiúk, népszerűvé pedig a Victoria Regia tette. A Pál uccai fiúk idejében a Fűvészkert még majdnem negyvenöt holdon terült el nagyjából ott, ahol ma az Üllői út és Ludoviceum ucca körüli klinikák állanak. Ma már csak a csücske van meg a régi Józsefváros halhatatlanná vált parkjának. Mintegy négy holdnyi rész. Legutoljára a tó helyét töltötték föl és idekerült az Elmeklinika.

A Victoria Regia, aminek az Egyetemi Fűvészkert a népszerűségét köszönheti, a legnagyobb virágú létező vízinövény. Virágzásáról, amely ilyenkor a kárikula derekán esedékes, naponta »bulletint« adnak ki a Távirati Irodán keresztül, mint valami lábadozó királyról. Az a legenda erről a virágról, hogy száz évben egyszer virágzik, ami persze tévedés. A Victoria Regia minden esztendőben kinyílik s csupán 1929-ben fordult elő, hogy nem virágzott és valószínűleg az idén sem fog kinyílni.

A világ legnagyobb virága

Az idén, helyesebben még az őszel a Victoria üvegházát átépítették, emiatt csak későn került sor az ültetésre s így a növénynek nem volt ideje kifejlődni.

— Hát minden évben újra ültetik a Victoriát? — kérdezzük.

— Hazájában, az Amazon vidékén, állítólag évelő

növény, az európai üvegházakban azonban minden évben új növény virágzik. A magot, amelyet a medence talajába elültetünk, külföldről kapjuk. Nekünk csak egy Victoriánk van, tehát önbeporzás történik és az ebből nevelt utód satnya lenne. Tavaly Bécsből kaptuk a magot.

Mindenesetre tisztelegtünk birodalmában a büszke nevű virág előtt. Tavaly lilán pompázott, másfél méter átmérőjű levelei terpeszkedtek a víztükrön, az idén csendesen, szerényen lapul az alig húszcentiméter átmérőjű levél, valóban az olyan előkelő idegen magatartásával, akinek egyetlen itteni barátja, ismerőse és közeli rokona a — lótusz.

Virágzik az agave...

— Mutatok a maga nemében igazi szenzációt, a virágzó agavét — mondja kísérőnk, — Ez tényleg csak egyszer életében virágzik.

Az agave mostanában már leginkább keresztrejtvényekben előforduló délszaki növény, amely kítűnő szobanövény is. A kaktusz kiszorította a lakásokból. Még jó, hogy életében legalább egyszer virágzik az agave, máskülönben eltűnnék az a néhány agave is, amit még látunk egy-egy modern lakásban.

A jelenleg virágzó agave (*Agave Grandidentata*) 16 éves s most van teljében, akárcsak valami bakfis. A »virág« fogalom, amit a rózsán, szegfűn, margarétán

keresztül nyertünk, itt csak növényélettanilag helytálló. Esztétikailag az európai kultúra egészen mást ért virág alatt.

Az agave levelei átmenet a kukoricalevél és a kaktusz között. Alakjában a kukorica levelére emlékeztet, anyagában merev, szúrós és a levélzet szerkezete a rózsza szirmaihoz hasonló. A levelek közül négy és fél méter magasságba két centiméter átmérőjű pózna nyúlik ki. Ez a virágszár. A virágszár kukoricacsutkaszerűen kiszélesedik és a virágzat (több virág összessége) a kukorica szemeihez hasonlóan helyezkedik el. Ez is zöld színű. A látvány groteszk és ormótlan. A virágszár nem úgy fest, mintha a növényből hajtott volna ki, hanem, mintha négyméteres póznát beszűrtak volna az agave közepébe.

Utoljára 1905-ben virágzott agave a Fűvészkertben, az Agave Americana. Ennek a virága kandallóberszerű és 12–14 méternyire felnyúlik.

Mit tud a filodendron?

— Mint ritkaságot említették mostanában az újságok, hogy egy gyógyszerár ablakában kivirágzott a filodendron — szólunk.

— Ez egyáltalán nem ritkaság. Nálunk az üvegházban minden évben virágzik a filodendron. Különben a filodendron egyáltalán nem olyan kényes, mint képzelik. Még központifutéses lakásban is egyszerűen érzi magát, az, hogy légfűtéses lakásokban gyakran tönkremegy, azzal magyarázható, hogy ilyen helyeken a fűtőtest az ablak alatt áll. A virágot is az ablak elé állítják, hiszen annak fényre van szüksége. Emiatt egyodáról, hirtelen kapja a meleget s elpusztul. Párolgatatot kell szerelni a fűtőtestre, vagy permetezni a leveleket, óvni a közvetlen melegtől, de világosságban tartani. Ezek azok az elvek, amelyek mellett a filodendron a leghálásabb szobanövényvé válik. Helyesen tartva lakásban is kivirágzik. Csak

idő kell, mert ennek a növénynek virága öt-hat
el hamarabb nem igen hajt ki. A lapok hároméves
fárgzó filodendronról beszéltek. Az ültetéstől számi-
tott hároméves filodendron virága nem is annyira a
növénytan, mint inkább az állattan keretébe tartozik,
amennyiben »bocsánat a kifejezésért« — magyarázza
kalauzunk — *kacsa*.

Ahol Nemecek elbűjt a vörösingesek elől

A Pálmaházban, pár lépésre a filodendrontól, víz-
medence áll. A vízmedencét a földbe süllyesztették,
csak pár centiméternyi pereme áll ki. Furcsa, vörös,
nőszíromra emlékeztető buja virágot és közöttük sár-
kányfejeket látunk a vízmedencében... A virág a
trópusi *Bilbergia*.

— Ez kérem a világ leghíresebb vízmedencéje. Ez,
*ahol annakidején Nemecek bujt meg a vörösingesek
elől*. Innen leskelődött láztól vacogó fogakkal és csil-
logó szemekkel. Felnőtt embernek csak melléig ér a
víz, — hangzik a magyarázat.

Pesten hemzsegnek az emléktáblák. *A Pál uccai
fiúk az idén harmincéves*. Nemecek bizonyára sosem
élt, *mégis halhatatlanná vált*. Állítsunk ide néhány
pengőből nyolcadrétnyi márványlapot a kasszikussá
vált és megdicsőült pesti — *srácnak*.

Banán, a bölcsék múzsája...

Banánfát is látni az üvegházban. A banánfa ha-
zájában kilenc hónap alatt gyümölcsöt hoz. Üvegház
kultúrában két év kell hozzá. Ez a fa egyéves. *Jövőre
a Romanelli uccában már teremni fog a banán*. Ha a
vörösingesek jövőre Nemeceket üldözve bekerülnének
a Pálmaházba és meglátnák a banánfát, alighanem
ott hagynának csapot-papot, Nemeceket — s banán-
szednének a fáról.

A banánfa igen érdekes és szép látvány. Egy év
alatt olyan óriásira nőtt, hogy az üvegház *nyolo-
c méternyi magassága kevésnek bizonyult számára és*
legfelső levelei már megtörnek a mennyezeten. A ba-
nánfának legjellegzetesebb a levele. Az ellipszis alakú
banánlevél *három méter hosszú és 40 centiméter szé-
les*. Igen tanulságos végül, különösen azok részére,
akik szeretik a banánt, a gyümölcs tudományos elne-
vezése: *Musa Sapientum*: Bölcsék múzsája.

Bambusz nádát is láttunk. Virágzó, zöld levelekkel
van borítva. Nehéz benne felismerni az elegáns sáta-
pálcák anyagát, csak a már érett bambusz sárgul el.
Ezt kitépik és a kertészetben karóként használják fel.

Százezer pengőért erő kaktuszgyűjtemény

Kaktuszok mellett visz el utunk. Kérdeztem, mivel
magyarázzák a szakemberek a kaktuszdivat csökke-
nését.

— A kaktusz ma is nepszett. Csak a *szenvedély
kijegesedett, kiforrott, megnevesedett*. Ma a kaktuszt
gyűjtik, eddig tartották. Kevesen tudják, hogy egy
Festetic gróf a *Mamillaria* kaktuszfajának szenve-
délyes gyűjtője. Ma a kaktuszgyűjtésnek irodalma
van és olyanféle irányba kezd haladni, mint például
a *bélyeggyűjtés*. Vannak, akik csak európai, akik
csak magyar, vagy más fajta bélyeget gyűjtenek. A
kaktusznál is a gyűjtő egy-egy »*Species*«-szel foglal-
kozik.

Az Egyetemi Fűvészkert birtokában több mint
százezer kaktusz van. 1928-ban kaktuszgyűjteményünk
értékét, pedig akkor csak fele ennyi volt, *százezer pen-
gőre becsülték*. Most, ha nem is mégegyszer ennyit, de
lényegesen többet ér.

Egészen különleges kaktuszt láttunk, amely után
legutóbb a *Magyar Metapszichikai Társaság érdeklő-
dött*. Ez a kaktusz *Echinocactus* fajta, az *Anhalo-
nium Levini*. Ebből készül az *őszinteségszérum*. Az
indiánok ezt a kaktuszt *peyote*-nak nevezik és nálunk
vallásos kultusz tárgya, éppen a benne foglalt *alkaloi-
dák* hatása miatt.

Alaktalan kis zöld tömeg a *peyote echinocactus*,
kicsi cserépben, talán női ökölnyi nagyságú. Ebből
készül (*ma már szintetikusan is előállítják*) a *mescaline*.
A mescalinnal a kísérleti ideggyógyászatban idáig
páratlan lelkiállapotot lehet előidézni. A mescaline nem
narkotikum, ellenkezőleg a vele kezelt ember inger-
küszöbe *alacsonyabbá válik* és ébersége fokozódik, bizo-
nyos ellenőrzési kényszer áll be nála: Sajátmaga ellen-
őrzi azokat a jelenségeket, amelyeket a mescaline fo-
gyasztása következtében átél és így, ellentétben például
az ópiummámmal, az orvos »*belehelyezkedhetik a
páciens átéléseinek kellős közepébe*«.

A legérdekesebb jelenség, amelyet a mescaline elő-
idéz, az a fajta érzékeslődés, amelyben a *hangok szí-
nekké és a színek hangokká változnak*. Mescalinebódulat-
ban — ezt különben Pap Zoltán debreceni idegklinikai
tanársegédétől is hallottuk egyik előadásában — *bizo-
nyos színféleségeknek mindig bizonyos hangféleség felel
meg és fordítva*. Gramofónlemezekkel végzett kísérletek
igazolták ezt. Mescaline-mámmal *látni a hangokat*. Egy
bizonyos hang mindig *kék*, másik *szürke* stb.

Ezek miatt a jelenségek miatt érdeklődött a Ma-
gyar Metapszichikai Társaság a *peyote* után. Szeretné-
nek kísérleteket végezni és beszámolni róluk a jövő évi
Budapesti megrendezendő Metapszichikai világkon-
gresszuson.

Kis kaktuszcserepben katicabogarakat fedezünk fel.
— Miért csak ezt a kaktuszt lepték el a katica-
bogarak?

— Nem katicabogarak azok. Jól meg kell nézni,
A katicabogár *septempunctata*, ezen csak *egy* pont van.
Ez *kaktuszvirág*. Tessék csak megkóstolni, olyanféle
íze van, mint a *somnak*.

A „patikusok legelője“

A kaktuszháztól balra terül el a Fűvészkert. Az
officinális rész a konyhakerti növényeket, gabonafélé-
ket, stb. mutatja be. Másrészt a gyógynövényeket. Ez
utóbbi a »*patikusok legelője*«. Az Egyetemi Fűvészkert
ugyanis a növénytant hallgató egyetemi diákok
látogatják. A gyógyszerész növendékek leginkább ez
után a néhány növény után érdeklődnek és innen a
parkrésztlet gúnyveve.

Látni is a táblát: *Mérges növények*.

A mérges növények közt kedves ismerősre bukkan-
tunk. A *dohányra*. Levele olyan, mint a trafikok cég-
tábláin látható, csak *zöldszínű*. Apró, trombitaszzerű, es-
tikére emlékeztető rózsaszín virága van. A virág, helye-
sebben a virágzat — és ezt még a legszenvedélyesebb
dohányosok sem tudják — rendkívül romantikus saját-
sággal rendelkezik.

A közönséges dohány (*Nicotiana tabacum*) virága
egy napig él. Reggel nyílik, este összecsukódik, leesik.
Rengeteg apró rózsaszín virág van a növényen és, aki
megnézi a virágzó dohányt, nem is sejtí, hogy a virágok
előző nap még nem éltek és hogy a sötétség egyben
számukra a világ végét jelenti.

L. I.